

א' חשוון התשע"ח **פרשת "נח"** כניסת השבת – 17:42 צאת השבת – 18:37 **חצות היום: 12:26** גיליון מס' **682**

נח איש האדמה

מוכר לכולנו הפירוש של רש"י, האומר כי הדעות חלוקות בנוגע למידת צדיקותו של נח, ושחלק מהחכמים אומרים שאם היה בדורו של אברהם לא היה נחשב צדיק. אך נכתב במפורש: "נח איש צדיק תמים היה בדירתו את האלקים התהלך נח" (בראשית, ו', ט'). הכיצד? ננסה לבחון את שאר הפרשה.

לאחר שמציגים את נח, הפרשה נפתחת כך: "ותשחת הארץ לפני האלקים ותמלא הארץ חמס. וירא אלוקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (שם, שם, יא'-יב'). אלוקים רואה את הארץ ממקומו בשמיים, ויש קשר מיוחד בין האדמה לבין היצורים החיים. בכך שהיצורים החיים, שנמצאים על האדמה, מתנהגים באופן לא מוסרי – הם משחיתים אותה. ולכן, אלוקים מחליט לפתוח את ארובות השמיים ולאתחל את הקשר בין השמיים לאדמה. הוא מחזיר את העולם למצב בו היה לפני שנחשפה היבשה, שכל העולם מים. אין אדמה, כלומר, חומר ויצורים חיים, אלא הכול שמיים וה' – בגלל כישלונם של היצורים החיים.

ולכן, כשנח ומשפחתו יוצאים מהתיבה, מוטלת עליהם המשימה לחדש את הקשר בין החומר ובני האדם לבין השמיים והקב"ה. נח עושה שני דברים: הוא מעלה קרבן, והוא נוטע כרם. נח הוא האדם השני עליו מסופר שהקריב קרבן מהבקר. הראשון היה הבל, וה' קיבל את קרבנו, בעוד שקרבן התבואה של קין נדחה. סביר להניח שמאז נהגו להקריב קרבן בקר בנסיבות מיוחדות, ובוודאי שנח היה בנסיבות מיוחדות – בגלל שסוף סוף יצא אל האדמה ואולי בגלל שניסה לחדש את הקשר בין האדם לאלוים באמצעות הקרבן. הקב"ה נענה לו, וכורת ברית איתו ועם כל היצורים החיים – ונותן את הקשת שמופיעה בשעת הגשם – הסמל שלו, כסמל לחידוש הקשר שבין היצורים החיים וה', בין החומר והרוח.

נשים לב שעד שנח מעלה קרבן, לא מתייחסים רק אל האדם אלא אל "כל בשר" – כל בשר השחית את דרכו על הארץ, ולכן הם כולם יישמדו. כאשר נח יוצא מהתיבה, הקב"ה מברך את החיות שיפרו וירבו. לאחר שנח מקריב את הקרבן, ה' מגיב כך: "... כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום ולילה לא ישבתו. ויברך אלקים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ. ומוראכם וחתכם יהיה על כל חיות הארץ... כירק עשב נתתי לכם את כל... ואך את דמכם לנפשותיכם מיד כל-חיה אדרשנו... שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלקים עשה את האדם" (שם, ח', כב'; ט', א'-ו'). נשים לב לדמיון לבריאת האדם בפרק ב': גם שם האדם הונח מה יאכל – עצים ועשבים, בדומה לחיות, צווה לפרות ולרבות, ומזכרת בריאתו בצלם.

לפיכך נראה שמדובר ב"בריאת אדם שלישית", שעוסקת בעיקר ביחס בין בעלי החיים לאדם. קרבנו של נח מוביל לכך שהקב"ה יוצר וקובע סדרי בראשית חדשים, המוכרים לנו גם כיום – קביעותן של עונות השנה, היות האדם אוכל כל, ויצירתה של עבודת הקרבנות. חלק מאותן הקביעות הוא הפסוק "לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר עשיתי" (שם, ח', כא'). פה נוצרת הפרדה בין האדם לבעלי החיים – רק האדם גרם לקללת האדמה. זה בגלל שהקב"ה מכיר ביצורו של האדם, ולכן, גם במאבקו המוסרי, בו הוא עלול להיכשל – אך נראה שאין דרישה למוסריות מהחיות. בבריאת האדם השלישית הזו, האדם הופך לשליט על החיות, וכל הדרישות של ה' הן ממנו.

בנוסף, האדמה כבר לא מקוללת בגלל חטאיו של האדם, והאדם נעשה חופשי בהרבה לעבוד את האדמה, וכבר אין זה משנה אם הוא חוטא או לא. מיד לאחר דבריו של הקב"ה, נח ממשיך גם את מנהגיו של קין ועוסק בחקלאות, "ויחל נח איש האדמה ויטע כרם" (שם, שם, כ'). רש"י מפרש – אדוני האדמה. כלומר, האדם הופך לא רק לאדון החיות אלא גם לאדון האדמה, בגלל שמצבה כבר אינו תלוי בהתנהגותו הטובה, ואין מי שיפריע לו מבין החיות לשלוט עליה. לנח יש במצב הזה בחירה מוחלטת בין טוב ורע. ומה הוא בוחר לעשות? רש"י מפרש – ויחל, עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת. כלומר, היה ראוי שנח יטע עץ אחר, ולא כרם... מדוע? כי נח משתכר מהיין שהוא מפיק, ומתבזה בפני ילדיו. נח בחר להתהולל.

ואולי כך ניתן להבין את מעשיו של נח – בכל מה שנוגע לרוחניות, היה ברור לו שצריך להקריב קרבן, ושם היה לו קל לחבר בין המעשה לרוח, והוא חש הודיה רבה על כך שה' שמר עליו בזמן המבול. אבל כאשר נח היה יכול לבחור, כשיצא אל עולם החומר, אל החקלאות והשגרה – שם לא היה בו אפילו שאר רוח... ואולי זו הסיבה למחלוקת של החכמים בנוגע לטיבו של נח. כשנח צריך היה לבחור, הוא לא הצליח לצקת תוכן ומשמעות בחיי החומר שלו, אך כשידע מה לעשות, עשה זאת בשמחה ובהודיה.

צוות בית מדרש סניף שוהם

נח- איש האמונה?

נח, האיש ששרד את מפגע הטבע הקטלני ביותר בכל הזמנים, האיש שעליו אמרה התורה את הביטוי החריג והחד-פעמי, 'איש צדיק תמים'. אותו נח נתון לביקורת כבדה, ארטילריה מצד חז"ל. למעשה, הביקורת כלפי נח החלה זמן רב לפני התנאים והאמוראים המרבים לכתת את חיציהם בו. ישעיהו מכנה את המבול 'מי נח', בעצם תולה את האשמה בנח על המבול (אמנם רוב המפרשים מסבירים 'מי נח'- ימי נח, כאמירה ניטרלית, אך עדיין היה יכול לומר, ימי המבול, ימי הרשעים וכן הלאה, אך אלך בדרך המפרשים המודרניים יותר). קשה להבין כיצד זה הנבחר להימלט מן המבול, זה אשר האל אמר לו במפורש "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", כאחראי על המבול. והרי הוא היחיד שלא טבע (או נשרף) במי המבול! ניתן להסביר קושיה זו לפי אחת מן ההטחות הרבות בנח, המיוחסת לרבי מקוצק. הוא טען שנה היה 'צדיק בפרווה', צדיק לעצמו, במקום להיות 'צדיק עם תנור', המזכה את כולם. המבול נקרא על שמו של נח, כיון שבו, כמו בכל צדיק, נתלה עוון הדור, והיה עליו להעלות את כל דורו כך שהמבול לא היה מתקיים (במדרש רבה נמצא מקור קדום יותר המאשים את נח בסרחון הדור). אמנם אני רוצה לעסוק בשני אנקדוטות בחייו של נח, במטרה לנסות ולהבין את המקום בו נמצא וכך לנסות ולהבין יותר את נח- ואת הביקורת כלפיו.

בסרט שיצא לפני כמה שנים אודות נח ושנותיו האחרונות לפני המבול, נח, המגולם על ידי ראסל קרואו, מתואר כאיש פסימי, קטנוני ולא יצירתי או בעל ראש גדול. הוא מאמין כי האל מבקש להשמיד את האנושות כולה, ולכן לא מניח לבנו שם להינשא. מובן שהסרט מעוות בצורה רדיקלית את שהתרחש, שהרי לו רצה האל להשמיד את האנושות כולה, לא היה צריך את נח (מלבד לכך שהדברים כתובים במפורש). אך עם זאת, ניתן אולי לשאול דרך הסרט האם נח לא היה פסימיסט? והאם לא היה צריך להיות כזה? הוא מקבל נבואה, 120 שנה לפני המבול, כי כל המין האנושי, מלבדו, עתידים להימחק מעל פני האדמה, "קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם, והנני משחיתם את הארץ". נח מקבל עובדה מוגמרת. האדם חטא עד כדי נקודת האל-חזור, ומכאן ואילך יש רק פתרון אחד- השמדה מוחלטת. נח מתחיל לבנות את התיבה ללא שאלות. לכאורה, איש אמונה. כל דורו, ודור אחריו, ודור אחריו, מזלזלים בנח על להיטותו אחר בניית תיבה ענקית, אך הוא בשלו, באמונה שלמה, בונה את התיבה במשך 120 שנה. במדרשים רבים בחז"ל, המצויים במדרש, בגמרא ועוד, מושווה נח לאברהם. אחד ההשוואות בין נח לאברהם הוא מקרה סדום. האל מתגלה לאברהם ומודיע לו שסדום, הרקובה והמושחתת תיחרב. בתגובה לכך אברהם מתווכח עם האל, מתמקח עמו במטרה להציל את העיר. לבסוף, כשנכשל, מתפלל על לוט שיחיה. נח לא עושה כן. הוא לא מכיר (או לא מאמין) בכוחה של התשובה, למרות שזו הייתה ידועה עוד מימי אדם הראשון, דרך קין, סיפורים שהיו אז מוכרים. ועוד, האם לא ניתן לומר שעצם הסיבה בגינה האל התגלה לנח וסיפר לו על המבול העתידי לא הייתה על מנת שינסה להציל כמה שיותר, או לבטל את המבול? הרי היה יכול להשאיר את נח בחיים גם ללא תיבה. האנקדוטה השנייה עוסקת ביום שאחרי המבול. נח יוצא מן התיבה, רואה את העולם חרב והחליט לגדל ענבים, המתין שיבשלו, דרך אותם, התסיס אותם, שימר אותם בחביות ועשה מהם יין. שוב, הביקורת. לפי המפרשים, בגלל היין שנח שתה חם הגיע לאותה עבירה (סירוס אביו או גילוי עריות). ושוב קשה. הרי אין האל בא בטרוניה עם בריותיו, שהרי כתוב 'יין ישמח לבב אנוש! ועוד, נח, שעבר את המבול, ראה את עולמו נחרב, כל מה או מי שהכיר ידע נעלם ובמקומו הגיע לעולם חדש שלא הכיר. האם היה זה פלא שישקע ביגון וימצא מזור בטיפה המרה? אלא שהביקורת הייתה על כך שלא התחיל בחיטה, למשל. לכל דבר יש מקום בעולם, השאלה מהו המינון והמקום בסדר העדיפויות שלו.

נח, הפסימיסט שראה את עולמו נחרב, פנה אל היאוש במקום אל התקווה, אל החידלון במקום ההתחלה מחדש והתגולל בשכרותו. כל עוד היה בתיבה, למרות הצער והדכדוך שהרגיש על חורבן העולם, ההימצאות בתיבה החזיקה אותו, הוא היה נחוץ. כעת, אחרי שיצא מן התיבה שוב הרגיש עזוב ומרוחק, וביקש לכפות על הריחוק בשתיית יין. שתי האנקדוטות מביאות מעט ממה שהיה נח ב 650 שנות חייו, או לפחות בתקופת המבול. אדם מאמין או יותר נכון עקשן ודבק במטרה, אך עם זאת פסימיסט. הוא היה הצדיק בדור, הראוי היחיד להתחיל ממנו את העולם. אך הוא לא היה אב האומה היהודית, האומה שדרכה האל התגלה לעולם ומבקש להדריך את האנושות כולה בדרכה, האומה הנבחרת. לשם כך היה צריך לחכות עוד 10 דורות.

דניאל מישור

27.10.17 | נעמי שמר והעיר הגדולה

הסיור עובר בתחנות מסע חייה של המשוררת והיוצרת הכי ישראלית שהייתה לנו נעמי שמר. הסיור מלווה בשירן, תמונות ואנקדוטות באדיבותה של בתה הבכורה שמר.

1.12.17 | צלילי הכרם

סיור מוזיקאלי בעקבות דקלון, אהובה עוזרי ועוד רבים וטובים בשכונת כרם התימנים וסביבותיה. במהלך הסיור נתחקה אחר ההיסטוריה של המקום מימי ראשית תל אביב ועד היום. מסע מלא בצלילים, מילים ונוסטלגיה המהווה כור היתוך של המוזיקה הים תיכונית האהובה. הסיור מלווה בשירן.

26.1.18 | בוהמה בתל-אביב

יצירה בהתהוות, אומנות בבניה -הרעיון המרכזי שסביבו ילכו הדברים הוא חיפוש שפה. התלבטות והתחבטות של אנשים ויוצרים מכל הזרמים, כותבים, משוררים, מלחינים, ציירים, שחקנים רקדנים, אדריכלים וציירים בתחילת ימיה של תל-אביב בין אתרי הסיור-בנין האופרה, בית אוסישקין באלנבי, כיכר וקולנוע מוגרבי, רחוב ביאליק על אתריו ועוד.

9.3.18 | אירופה בירושלים

הסיור ייקח אותנו אל המבנים והסיפורים שהותירו המעצמות הגדולות בירושלים.

בסיור נשמע כמה עולה מרק בורשט בירושלים החדשה? איזה רומנטיקן צרפתי בנה אכסניה לאלף עולי רגל? ומה קורה ליהודים בבית חולים של המיסיון?

הסיור יעבור בין היתר בשער יפו, נוטרדם דה ג'רוזלם, מגרש הרוסים, בית החולים האיטלקי.

הסיורים כוללים הסעה והדרכה

יציאה בשעה 7:30 מבית התרבות

הרשמה בקופת המשכן 03-9724700

מחיר לסדרה 280 ₪

ניתן להירשם לסיור בודד 80 ₪

לפרטים אתי גרוס 03-9724734

"זה היום עשה יתה נגילה ונשמחה בו"

(תהילים קי"ח, כ"ד)

חברי הקהילה מתכבדים להזמין אתכם

לטקס חנוכת הרחבת בית כנסת שכונה ט'

שיתקיים, א"ח, ביום חמישי, י"ג בחשוון תשע"ח 2/11/17

בשעה 19:00, בכתובת: רחבת כלנית שוהם

במעמד

הרב דוד סתו – רב היישוב שוהם ויו"ר צוהר

מר גיל לבנה – ראש מועצת שוהם

תורמים

בתוכנית

טקס קביעת מזוזה | ברכות | ריקודים | כיבוד קל

בואו בשמחה

(ישעיהו נ"ד ב')

הרחיבו מקום אהלך ויריעות משכנותיך יפו
הרחיבו מקום אהלך ויריעות משכנותיך יפו
הרחיבו מקום אהלך ויריעות משכנותיך יפו

החל שיעורו החדש של הרב עסיס

ספר חשמונאים (מקבים)

היסטוריה של בית שני

השיעורים מתקיימים בימי שני

במבואות בית הכנסת "דורות אברהם"

20:25 – התכנסות

20:30 – תחילת שיעור

21:15 – תפילת ערבית (כרגיל)

שיעור המבוא התקיים בשבוע החולף ויישר כוח לנשות ואנשי קהילת שוהם הרבים שהגיעו.

קהילת שוהם מוזמנת בשמחה

חומר רלוונטי לשיעור בספר חשמונאים יופץ במייל

לפרטים ולהצטרפות לתפוצת מסרונים לצורך התעדכנות בשינויים

ברוך 052-7726066

baruch.persky@gmail.com

מזל טוב!

לא לעד צרפתי ומשפחתו
לרגל בר המצווה!

להדר שביט ומשפחתה
לרגל בת המצווה!

ליורם וורד טבח
להולדת הנכד, בן לאורלי ורן!

לדליה ומשה מיכאלי
להולדת הנכדה, בת לשרית ואסף!

לאבי ומרגלית משיח
להולדת הנינה!

למנחם ואיתי רצקר
לרגל נישואי הבן זהר עב"ל טלי!

לבוועז ורונית רזמן
לרגל אירוסיו הבן עמית עב"ל סבריה!

לצורי ורונית תמם
לרגל אירוסיו הבת שירה עב"ל שחר!

לרפי ויעל שלן
לרגל אירוסיו הבן שי עב"ל נרקיס!

חגיגת יום ההילולה של רחל אימנו לנשים

האירוע יתקיים בערב י' בחשוון, יום שני (30.10.17)
בשעה 19.00 באולם ספרא, רח' עמק איילון פינת רח' החרמון.

בתוכנית:

סעודת אמנים, הפרשת חלה, כיבוד עשיר, מתופפת, מוזיקה
וריקודים, דברי תורה לכבודה של אמא רחל.
עלות האירוע 50 שקלים

עליה לקבר רחל למעוניינות בתשלום נפרד ומותנה במספר
נרשמות.

לפרטים נוספים ורישום לערב ולסיעה יש לפנות בהקדם
לפלורנס- 0548032913, 039732913
בואו בשמחה!

שיעור לנשים

יתקיים בשבת פרשת "נח"
בבית משפחת אטדגי, רח' המכבים 84ב', דירה 6
בשעה 16:30

בשבח וזוהיה לבורא עולם, עם כניסת בנו

נטעאל פתחיה נ"י

לעול מצוות

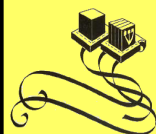
אנו מתכבדים להזמין את כל הציבור
לקידוש שיערך אי"ה באולם "ספרא"
בשבת פרשת "לך לך" (ח מרחשוון, 28.10.17)

החל מהשעה 10:45

העליה לתורה בבית הכנסת "מכבים".

נשמח לראותכם.

דוד ואביבה סתיו

קהילת שהם היקרה,

פנתה אלי אם חד הורית, המשיאה את בתה בעוד כחודש, ואין לה
נדוניה עימה תוכל לשלוח את בתה לדרכה החדשה בשמחה
ובכבוד.

עמותת "יד משה" נרתמת לעזרת האם בגיוס ציוד ביתי
חדש או במצב חדש.

נשמח לקבל:

כלי מטבח חשמליים קטנים כקומקום חשמלי, טוסטר, מגהץ וכד',

כלי מטבח: סירים, צלחות, סכו"ם וכד', סדינים ושאר כלי מיטה

חדשים, מגבות חדשות.

את התרומות ניתן למסור לגב' לבנה בן נעים שפתחה את ליבה
ואת ביתה לאיסוף הציוד. נא לתאם מראש את הבאת הדברים

בטל 0524442710.

האיסוף ימשך עד 12.11.17.

אני מודה לכן מראש על נדיבותך!

יעל דהן, יו"ר "יד משה"

אזכרה

במלאות שנתיים לפטירתה של
אהובתנו ויקירתנו

מאיה מכטר יהודה ז"ל

נקיים אזכרה ביום שלישי י"ח חשוון 7/11 בבית העלמין "חדיד"
בשעה 15:30.

תפילת מנחה בשעה 16:30, סעודת מצווה, דברי תורה ותפילת
ערבית בבית הכנסת "נר ברוך" בשוהם (רח' הדקל פינת
הקשת).

המשפחה מזמינה את מוקירי זכרה

חברי קהילת שוהם שולחים תנחומים לגדי ואלדד טובי
עם הסתלקותה של אמם תמר ז"ל.

"מן השמים תנוחמו"

